

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön augusztus 21^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüstforinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

J a n k a. (Végzet.)

Egy különös kinos érzéstől elfogódva lépett Janka az ablakhoz; öszvekelése óta még soha se volt egy pillanatig is férjétől távol, és most midőn előszer érzé magát elhagyatva, úgy rémlett előtte, mintha egy dörgő szózat szüntelen ezt harsogta volna fülébe: „nem látod őt többé soha!” — Hogy ezen fájdalmas érzetet szívéből kiűzhesse, jobban kihajlott az ablakból, 's az arra menő embereket kezdé nézdelni. Különösen magára fordítá figyelmét egy széles kalapú alak, ki mindig fel 's alá járt a' ház előtt, 's minden módon igyekezett arczat elfedezni; — végre felpillantott még is széles kalapja alól, 's Janka vissza tántorogva hangosan felsikoltott. — — Dovecz a' rettenetes Dovecz volt az.

Néhány perczenet mulva minden erejét öszve szedvén, vigyázva ismét az ablakhoz lépett Janka, 's kinézett; de már senkit se látott, 's így nyugodtabb elmével várá férjét. Ez azonban soká késett; már setét volt, és csak néha ment egy ember a' magányos utszán; midőn végre csak ugyan közelitni látá ohajtva várt kedves férjét. — De hatalmas Isten! mi ez? A' kapu mellől mint egy dühös tigris, ugrott ki Dovecz, 's markolatig döfvén gyilkát Gyula szívébe — a' setétben eltűnt.

Janka példátlan erővel viselé a' sorsnak ezen rettentő csapását, és szél-sebességgel repült férjéhez segedelemért kiáltozva. Fájdalmas jajaira csak hamar számos emberek gyűltek az iszonyú eset véres helyére. — „Nyugodtan halok meg — szólla most szemeit felnyitván alig érthetően Gyula, 's Janka kezét vonagló ajkihoz szorítván — csak hogy még egyszer láttalak; — — kövess anyámhoz — — — ő már

talán elolvasta leveleimet, — én anyámhoz akarok menni —“

„Isten nevében! teljesítsük ohajtását“ — szólla Janka a' sokasághoz, 's azonnal gyengén felemelvén négyen a' megsebesültet, az egész népségtől kísérve vitették vigyázó lépésekkel azon vendéglő felé, mellyben Szendey Anna, a' néhány perczenet előtt még olly boldog anya, volt szállva. Noha az ut rövid vala, még is midőn a' kapuhoz értek, 's Gyulát beakarák vinni, a' már is érkezett orvos tapogatván üt-erét szomorú hangon mondá: „már meghalt!“ — „„Meghalt?““ — ismétlé a' sokaság; de ezt Janka nem hallotta, mert már az orvos szavainál eszmélet nélkül rogyott a' földre, 's néhány szánakozó polgárok által a' vendéglőnek egy teremébe vitetett, hova az orvos is követte segedelmet ohajtván nyujtani, ha már késő nem volna. Gyulát cselédjei zokogva vitték édes anyja szobájába.

Janka az éj nagyobb részét ájulásban tölté-el; reggel egy kevéssé megerősödvén, fájdalmas mosolygással szólla az orvoshoz: „köszönöm az urnak szíves fáradságát; könnyeknél egyebet jutalmul nem adhatok; óráim meg vannak számlálva — én nem sokára egyesülni fogok Gyulámmal!“

„Élj; élj kedves leányom! — kiálta könnyes szemekkel Gyulának anyja, ki Janka utósó szavainál lépett be — élj, és szeresd azt, kinek fija olly forrón szeretett téged! Élj vigasztalásomra, légy gyermekem, 's töltsd-be szívedben szerencsétlen fiamnak helyét!“

„Hallod Gyula, hallod? — szólla Janka mindig gyengébb hangon — édes anyád megbocsájtott, és szereti Jankadat! — már most örömmel követlek! — Kedves Gyulámnak szeretett édes anyja! — ne átkozza emlékezetemet — — — temettessen — — — egy sirba — — — Gyulám — — — —“ — Itt a' halál félben szakasztá szavát, és szép lelke szabadon repült honjába. Csendes öröm lépé-el arczat, 's bájosan mosolygó ajkai csókra látszottak nyilni. — A' vigasztalhatlan Szendeyné beteljesíté Janka végső kérését; egy sirban nyugszanak a' két szerencsétlen szeretők.

Kéves holnapok mulva ezen borzasztó történet után következő jelentést lehete a' hirlapokban olvasni: „Rozsnyóról: örömmel jelentjük, hogy a' már egyszer katonafegyverek közül is kisiklott híres kalóz 's rabló Dovecz, végre egy meghittje házánál elfogatott gaz tetteinek érdem-

lett jutalmát veendő. Bár semmi kor se szülne többé hasonló szörnyeteget!‘

É L E T - T Ö R T É N E T .

Köpcsényi Liszthy nemzetség.

Vérző szívvel és fájdalom-tépett kebellet tekint vissza még most is a' valódi magyar azon szomorú időkre, melyekben nem csak a' bizanti udvarnak eláradt veszélyes hatalma nyomta e' derék nemzetet, hanem a' honfiak, de magok a' testvérek is részrehajlás, és meghasonlás veszélyes maszlagától kábítva irtóztatás nélkül taszíták a' honfiarát, és testvér szívébe öldöklő vasaikat, hogy azok a' szent ügy védelmén elvérezve ott, hol a' dicsőség mezeje felnyilt, örök éjekre szálljanak. — Mohács! ah Mohács, te gyász-lepte sirja a' Magyaroknak! téreden sarjadzott ki a' sok vész, melly tartósan lebegve e' kedves hon felett siralmas falatokat nyujta a' Magyaroknak, s hintve az egyenetlenség, és visszavonás magvait másfél század alatt sok jelesekett juttatott a' hir templomába, de számosabbakat enyésztetett is el. — E' gyász-időknek hálálta a' Liszthy nemzetség is, hogy kiemelkedve polgári fénytelen sorsából az édes hazának javára tett nagy szolgálatok által szerzett érdemek után előbb nemességet, majd pedig báróságot nyert; sőt távulra nyúló, és szép jövedelmű nemesi javakkal is megajándékozott. — A' polgári sorsban meddig és hol létezett e' derék nemzetség, azt se diplomaticai, se pedig történeti adatokból mind eddig kitanulni nem lehetett: annyi egyedül világosságra jött, hogy ezen nemzetség Oláh Miklós esztergomi érsekkel atyafiságikapcsolatba jöven a' tizenhatodik század közepén, vagy is első Ferdinand alatt léphetett-fel a' nemesség közé. — Legelső tudható ősz törzsöke volt:

Liszthy Kristóf. Ez az erdélyi nagy fejedelemségből vevén eredetét, minekutána a' kíváncsi tudományokat megtanulta, s magát egy diszesebb polczra leendő juthatásra is elkészítette, Szeben városának tanácsbelijévé választott. — Hivatalának ideje éppen olly korra jutott, midőn a' szerencse változó kockája elvettétvén a' két rokon hazába, azt, hogy ki mellyik fejedelemnek keresse oltalmát és kegyelmét, csak a' körülmények, a' változó sorsnak vak esetei szabták ki. — Mind az ő mind fijának Andrásnak

a

emlékét, ki fiatal korában halt-el, a' szebeni fő egyházban levő illetén megmagyarosított felirású sirkő tette a' késő utódok tudományára által: „Liszthy Andrásnak Liszthy Kristóf szebeni tanácsnok fijának ez életből 1561. dikesztendei mindszent hava 9-én délutáni 7 óra tájban kiszóllítottanak temető helye.“ — Mikor lépett-le Kristóf ez életi pályáról, bizonytalan; azonban kétségen kívül vagyon, hogy a' korán elhunyt Andrásnál kívül még két fiú gyermekei voltak, kik hogy hajdan a' veszélyes zavaroktól hányatott hazának hasznos polgáraivá válhassanak, a' szép tudományoknak szentelvén élőkét, leginkább a' szép írást jól megtanulták, 's magokat tanulási ösvényöken jelesekké tevéen Oláh Miklós primásnak pártfogása alatt — ki benne a' már is kifejlett szép tulajdonokat megismervén őket az uralkodó felségnek kegyelmébe ajánlotta — Sebestény a' magyar udvari cancellariánál jegyzőséget, majd pedig magakitüntetéséért egy nemesi telket — János szinte ottan titoknokságot nyertének. — A' nagy pártfogó azonban nem soká gyönyörködhetett egyik kedvenczében Sebestényben; mert bátor 1550-dik esztendőben ennek a' győri keresztvivőséget megszerzette, következő esztendőben pedig a' nagy fejedelemtől annak részére Mülej nevű helységben nemesi curiát kért-fel: ez mindazon által nem soká élhetett a' két rendbeli gazdag jövedelmekkel, mert 1560-dik esztendői szent Jakab hava 24-én atyjának, András és János testvéreinek keserűségökre, 's a' nagylelkű pártfogónak fájdalomra boldogabb életre költözött által.

Liszthy Jánosban volt még csak fen az elkeseredett atyának minden reménye, midőn másik fiját Andrást is sirba tette volt, 's a' csata zajaitól emésztett hazának egyetlen várakozása Jánosba helyezettett. — Mint titoknak szép tulajdonai, erkölcsi magaviselete, és különösen Oláh Miklós érseknek pártfogása mellett testvéreivel egyetemben nemesi czimmal ékesítettven olly tág mezőt látott maga előtt felnyilni, mellyen a' hazának bár mellyik hivatalára és méltóságára nyitva állott léphetése. Szerény magaviselete, a' tudományokban jártassága, nemesebb társalkodási módja a' nagyok házaiba bemenetelt szerezvén neki végre a' házassági életre emelte gondolatjait. Mindenütt szeretetve a' szép Lucretia Oláh Miklós testvéreinek Má-

thénak, Tamástól származott, unokája vonta magára minden figyelmét. — A' derék, és közösen szeretett ifiúnak kérése nem lett halgattatlan. 1555-ik esztendei boldog aszszony hava 14-én házassági frigybe szövödvén a' szerencsétől nem csekély fokra emeltetett. — A' fény, melyet a' gazdag Lucretiával nyertsok kincsből üzhett, már magán lakodalmi innepén is kitetszett; mert nem volt elég arra a' környék lovagait meghívni, hanem még Erdélyből a' szebeni dékán, és káptalan is levelek által meghivattattak, a' költség pedig majd szinte pazarlásig tétetett nagyobb fényadhatás végett az öröm napjának. — 1560-dik esztendőben igen szép jószágoknak tétetett urává. Ugyanis első Ferdinánd magyar király, elegendőleg tudván becsülni érdemeit, neki, úgy Vitzmándy Mátyásnak, és Zay Ferencznek ajándékozta Heves vármegyében Hegyesbor, Püspöki és több helységeket; — Nógrád vármegyében Györgye, Bikitho, 's Polth helységeket; — Csongrád vármegyében Csongrádot, Vásárhelyt Tömörkényt, Szent Györgyöt, Zeert, Felső Szentest, Derekegyházát, mind a' két Bekényt, Mámát, Szelevényt, 's Martonyost; Csanád vármegyében Rárost, 's Koppántsot, melyek Martonyosi Veszny János és András magva-szakadatokkal a' királyi kamarára szállottak.

Jánosnak így java, kincse, és fénye nevedvén 1563-ik esztendőben kitetsző fényben jelent-meg Pozsonban Maximiliannak koronáztatási innepén, hol is annyira kitüntette azon szép tehetségeket, melyeket tudományos pályáján szerzett, hogy azon nemzeti nagy innepen volt, 's általa feljegyzett pompának leírását a' szelid tudományú Bel János sajtó alá adásra is érdemesítette. — Azonban fényes öltözetek, boldog szívnek vidámságai, hivatalos munkálatok kedvelése, maga az élet szeretete reá nézve kevés időnek elteltével örök gyászra változott által, midőn szeretett Lucretiáját a' halál hideg karja leölelte. — Mennyire szerette a' megdicsőültet, 's mennyire fájlalta annak letűntét, elegendőleg mutatta-meg azzal, hogy 1568-dik esztendőben lemondva a' világról és minden mulandóságairól, pappá öltözködött, hogy így még hátra levő napjait csendes egyességben, távul az udvari fénytől, 's zajtól, hamvadozó Lucretiája hideg tetemeinek áldozhassa. *(Folyt. köv.)*

A' philomela szelid dalolása
 Elbájola , 's én elragadtatám,
 Kedvre inte minden óra kongása
 'S mindig csak egy tárgyért sehajtozám,
 Minden perczben más örömet cseréltem
 És egy nap alatt több századot éltem.

4.

De most ezek már lassan elmulának,
 Elmultak a' hajdan vig napjai!
 Nem hallni bájit a' csal'gány dalának
 Elasztak a' liget virágai,
 És a' varázslét tündér hajnalának
 Gyászba borultak legszebb álmai,
 Eltűntek és soha vissza nem jőnek
 Örömlétei az elmult időnek.

5.

Hajdan a' zugó csermely ömledése
 Örömrre hevité bús keblemet,
 És a' magános gerlicze nyögése
 Rokon-érzetre hiva engemet,
 Minden virág illatos lehelése
 Örömfénnyel könnyezé létemet,
 'S egy tájhoz rózsalánczczal kötve voltam
 Még hozzá aetheri tűzzel daloltam.

6.

Most a' kis csermely lassú ömledésén
 Néma 's nehéz könnyeket hullatok,
 'S az árva gerlicze bánat-nyögésén
 Rokon-szenvtől lenyomva jajgatok,
 A' virágoknak pedig illat-térén
 Egyedül bűt 's keservet dalhatok,
 Mig nem enyhül keblem titkos gyötrelme,
 Melly most emésztő bánattal van telve.

7.

Hajdan karjain az édes álomnak
 A' jövődő homályos titka várt,
 És fellebegvén képe angyalomnak
 Varázs-erővel viráglánczba zárt,
 Minden pillanása bájvilágomnak
 Rózsaszinben lelé a' láthatárt,
 'S lobogván tüze keblem lánghevének,
 Zengett a' lant és szárnyra kelt az ének.

8.

De most a' jótékony álmak honába'
 Nyugtomat már semmikép nem lelem,
 Csak mindig a' Zephyrek lágy hangjába
 Sohajtásimat lassan nyögdelem,

'S messze messze szép pálya távulába

Vágy untalan olvadó kebelem,

Hol a' teli-hold reszkető sugára

Enyhítve csillog a' sir alkonyára.

Oxell Mórítz.

K Ü L Ö N F É L E.

Öreg házások. Dr. Ryan a' házasságról és népességről tartott értekezéseiben egy Francziáról emlékezik, ki életének 99 esztendő korában már a' 10-dik feleséget birta, 's 102 gyermekei voltak. Egy másik — Parr Tamás — 102-ik esztendejében házasodott-meg, 's még 48 esztendővel később, mint ez történt, szerelmi kalandok végett vizsgálat alá jutott; ezen nevezetes ember kilencz angoly királyt látott uralkodni.

II-ik Mahomed győzelme alkalmával több ragadományai között egy tökéletes szépséget nyert, kit Irénének hívtak. A' keletnek büszke feje, elragadtatva bájától, belé szeretett, 's messze felejté az ország bajait. Mindünnen zugás támadott ezért, miről csak hamar a' szultán is tudósittatott. Azonban Mahomed tette, mintha észre nem venné, 's hadi tanácsot parancsolt egybejöni. Készen levén az, nagy kört csináltatott tábora szeme láttára, mellynek közepén a' tanács foglalt helyet; ekkor Irénét előhívta. „Hát láttatok-e — felnyitván annak fátyolát, így szólla — ennél szebb leányt valaha?“ — „Nem;“ felelének mind. Ekkor felemelte boszús kardját, 's a' bámult és szeretett leánynak fejét egy vágásra a' basák lábai elébe terité. „Ez a' kard, ha én akarom, még a' szeretet lánczait is szét-töri“ dörge a' szultán a' bámuló basákhoz.

Ügyes tréfa. Bajazeth megharagudván, basájinak nagy részét leakará nyakasztatni, 's e' végre hadi tanácsot tartott. — Naruddin Hazza, a' ki Aesop volt a' maga korában, ekkor ezt mondá: „Szultán! csak hamar ölesd-meg mind őket: jobb sorsra nem érdemesek! De mi hasznukat is veszed te azon basáknak? Fogd te a' zászlót, én a' dobót, 's csak mi ketten is megverjük a' Tatárokat.“ Ezen ügyes tréfa gondolkodóvá tette a' szultánt, 's meg kegyelmezett.

Széphegyi Emma.

Kérdő rejtvény.

Egy felvigyázónak feje vesztesége alatt meg volt parancsolva, hogy három olly személyt, kik közül az 1-ső beszélt németül, 2-dik tótul, 3-dik németül és tótul, ugy szállítson által két embernél egyszerre többet el nem bíró ladikján a' Dunán, hogy távul létében az egymás nyelvét értők össze ne beszélhessenek. — Kérdés, hogy szállította által őket?

Sz. H. M.

Előbbi rejtvény: A g a.

Szerkesztő Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.